

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó hivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 4.

A honvéd hadapródiskola megnyitása.

A nagyváradai honvéd hadapródiskola tegnap tartotta meg első tanévmegnyitó ünnepélyét, amikor is a különben egyszerű iskola-ünnepélyt egy szép, lélekemelő ünnepséggé emelte azon tudat, hogy egy nagybecsű politikai vívmány tartja most bevonulását a nemzeti intézmények közé s háttérben glóriaként ott lebeg a *nemzeti hadsereg* eszméje. Nemzeti intézményekért áldozunk mi szívesen s áldoztunk volna eddig is s most hogy a honvéd hadapródiskolák intézményében egy újat szereztünk, lelkesülünk értük, mert át tudjuk érteni azok nemzeti hivatását.

A lelkesedésnek ez a heve fogta el a hallgatóságot a tegnapi ünnepélyen, amidőn a monumentális épület előtt állott, melynek homlokzatán arany betűkkel ragyog:

M. KIR. HONVÉD HADAPRÓD-ISKOLA.

amidőn a kis katonák fúrge sorain végig tekintett, s a Felső szobra előtt lelkesedésünk átragadt a miniszteri kiküldött *Bernolák* altábornagra is, kinek lelkes hangulata a miénk is volt, hazafias érzelmé régen dobogtatja keblünket, kifejtett eszméi régóta a mi elérhetetlennek látszó eszménk, elvünk, melyekért évtizedek óta fáradhatatlanul küzdünk.

Vonuljon félre ez alkalommal a lokálpatriotismus szűk körű, félszeg elveivel s egy-egy ilyen intézet megnyitása örömnappja legyen a városoknak csakugy, mint a nemzet összességének.

Mit akarunk ez intézettel? — ott lebegett mindnyájunk ajkán s e néma kérdésre megadta a feleletet *Bernolák* altábornagy.

Nemesen érző, szilárd jellemű férfiakat fog ez intézet nevelni. Csakugyan, ilyen férfiakra szüksége van a honnak.

A koronás király iránti, a haza legszentebb törvényén s a hazaszereteten alapuló rendithetlen hűséget s kötelességérzetet fog ez intézet tanítványainak hirdetni. Valóban, ilyen férfiakra mindenkor szüksége van a koronás királynak éppen úgy mint a nemzetnek.

Hivatása iránti odaadást, lovagias gondolkodásmódot, mély becsületérzést fog az új intézet növendékeibe csepegtetni. Ettől joggal várhatjuk a magyar társadalom nemesebb irányban való haladását.

Az ünnepély lefolyásáról tudósítunk a következőkben számol be:

A főépület előtti tér volt az ünnepély színe helye. A lépcsőház két oldalbejárója között volt felállítva az oltár és fölötte a sátor a táborigényes számára. A sátor jobb és bal felén gyülekeztek a vendégek: *Beöthy* László főispán, *Szunyogh* Péter alispán, *Papp* János főjegyző, a vármegye képviselőjében. A város képviselőjében ott voltak: dr. *Bulyovszky* József polgármester, *Rácz* Mihály főjegyző, *Dus* László t. főügyész, *Bus* Dávid főmérnök, *Istvánffy* István aljegyző. *Rimler* Károly főkapitány, *Fassie* Sándor t. b. alkapitány. Városunk notabilitásai közül ott voltak: Des *Echerolles* Kruspér Károly, dr. *Grósz* Albert, dr. *Bozóky* Alajos jogakadémiai igazgató, dr. *Szolcsányi* Hugó, *Mezey* Mihály, *Fetser* Antal püspöki titkár, dr. *Szemethy* Géza szentszéki jegyző, dr. *Vucskics*

Gyula plébános, *Ponty* Kelemen prem. rendű főgymnáziumi tanár, a reáliskola tanárai élén *Krüger* Viktor igazgatóval

A közönség sorai között voltak még: br. *Gerliczy* Félixné sz. Korniss Lujza grófnő, Des *Escherolles* Kruspér Sándorné és leánya, dr. *Bozóky* Alajosné, *Olasz* Ákosné s a hadapródiskola tanárainak családjai.

A táborigényes mise.

Kevéssel fél 11 óra előtt az intézet növendékei is bevonultak az udvarra tanáraik vezetése alatt s a sátor két oldalán álltak fel sorban. Nemsokára kürt szó jelezte az altábornagyok érkezését és megjelentek a honvédelmi miniszter képviselőjében *Bernolák* altábornagy, *Pokorny* Hermann altábornagy, *Aulich* ezredes, *Stróhr* ezredes, *Kovács* alezredes, br. *Sztimpzics* tüzér alezredes, *Gaudnik* Gyula és *Sárossy* Gyula táborigényes lelkészek.

Bernolák altábornagynak az intézet vezetője, *Major* Miklós százados, elébe ment s jelentést tett.

Ezután megkezdődött a táborigényes mise az intézet kápolnájából lehangzó orgonaszó kísérete mellett. A misét *Aranyossy* József intézeti lelkész tartotta s a mise végeztével az oltár elé állva az intézet növendékeihez a következő hazafias érzelmű, hangulatos szép beszédet tartotta:

Magyar hadapródok!

Adjuk meg Istennek, ami az Istené s a királynak, a mi a királyé. Isten imádatával és a király iránti hódolat megnyilatkozásával kezdjük meg munkánkat, midőn ez ünnepélyes órában a Szentlélek Uristen segítségül hívása — és legfőbb hadurunk, apostoli királyunk I. Ferencz József Ő felsége szobrának ünnepélyes leleplezésével kapcsolatosan adjuk át magasztos

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Legyező mesék.

Írta: Irma.

II. A t h é m a.

Máriánn egyedül van szobájában. A búcsuzni kezdő napsugár meg a nyitott ablakon behulló langyos őszi szellő meg-megremegteti tarka khinai vázában, széles sötétzöld páfrány levelek közt a nyíló nagy kék encziánokat, meg fölötte a falon a rózsás, hegyekben végződő széles afrikai pálma legyezőt, mely árnyalva hajlik a pipacsvirágos tükör fölé. Ő a legyezők királya s mintha csak cerele-t tartana a napsugaras, meleg őszi alkonyon! Máriánn tisztán hallja suttogását nipe asztalán fekvő kedvencéhez, az ibolyás falegyezőhöz, melynek egyes lapjain édes percek röpkelnek, emlékei vannak föliratokban megörökítve. Ő a királynő. Urnőjének elválhatlan kísérője estélyeken, színházban meg a sétányokon, övé a legszebb hely is: ott áll Máriánné védszentjének, a gyönyörű fehér-márvány Madonna szobornak lábainál az asztalon.

Máriánn sokszor hallgatja így egyedül sötétül szobájában a legyezők suttogását, mégis mindig tudnak valami újat, kedveset mesélni az ő bohó, álmodozó gyermek lelkének.

Ma különösen ezer csodát varázsol elé a

képzelt. Hallja finoman csilingelni a kék encziának harangjait, üdvözlésére az ujonnan érkezett lótusz csokornak; melyet egy kedves szöke ifjútól kapott ott a vizirózsás szép fürdőhelyen. — Mikor elváltak a kissé hűvös estén, nefelejtssel himzett fehér selyem kendőjét is rátakarta könnyű, lenge battiszt ruhácskájának kivágottnak nyakára.

— Vajjon gondolt-e azóta rám? — tűnődött az asztalon álló lótusz csokorra nézve. . . . Aztán kivesz egyet a csodás, rózsaszín-kelyhű, nagy vízi-rózsából s szirmai egyenként tépve ki, virágjóságot tart: Szeret! Szívöl! Szinöl! Egy kicsit! Egy cseppet sem! Szeret!

Szeret?! . . . Csakugyan gondolna rá az a kékszemű, forró szívű fiú, aki első találkozás után elváláskor olyan édes dolgokat suttogott a fülébe?! . . . Fölveszi asztaláról az összehajtott fényes fehér kendőt, lehajtja fejét a divánvankosra s lángoló arcát beletemeti a kendő suhogó, illatos, puha selymébe.

— Igazán? Igazán gondol-e reám, vagy csak amit a csalfa lótusz?! . . . kérdi, de a selyem tündérke szelleme hallgat — — — nem szól — — — csak legyezők suttogása hallik.

Ezek most különös csodás tisztasággal zizegnek; halk ezüst finomságu hangjukat így még sohasem hallotta az elmélázó leány.

— Tudja-e felség, — így szól az ibolyás királynő a rózsás pálmalevél föntséghez, —

hogy új alattvaló érkezett birodalmunkba? Az a kis gömbölyű csodabogár ott a fényképek mögött.

Minden legyező az új jövevényre nézett: a rococó, a margarétás-fekete selyem, a fecskés, a fehér-akácvirágos, a rózsaszínű bálitűll, meg a pompás archideás égő vörös moár-antique. Mind-mind kíváncsiak a kis pehely-könnnyű, aranyos, furcsa jószágra, mely nyílt, bizalmas szemekkel csodálkozva tekintget a báronyramás, kékszemű őrzőangyal kép mellől többi társaira.

— Honnan jöttél ide te kis cserebogár?! — szólítja meg őt az irigy, elbizakodott piros moaré.

— Japánból, — felelt elfogulatlanul a kis kerek, aranyakombakomos idegen, — most pedig egy nagy házból hoztak ide a Gésák köztül, ahol az édes csalógyandalos Mimósa énekel románcot az arany halacszkáról, meg a bájos Rolly-Polly hódítja meg tánczával ezer lámpafényes, virágos, futórózsás theaház kertjéből a közönséget.

— Ni-ni! Hogy tud beszélni a kis csin-talan! — mondja a komoly akácvirágos.

— Meglátszik rajta, hogy színész-vér! — teszi hozzá kicsinylő hangon az öreg fecskés.

— Ne bántsatok, — szól aztán, a kis Gésa legyező pártjára kelve a pálma — urnőnk gyöngéd szeretettel tette oda; bizonyára kellemes emlékek csatolják hozzá . . .

— Vagyis ahhoz a magas, barna ifju ho

rendeltetésének e főséges intézetet, mely nem csak az általános műveltség — és a hadi tudományok művelésére; de egyszersmind *vallás-erkölcsi alapon* az igaz hazafiságnak, a trón iránti rendületlen hűségnek és az önfeláldozó honszerelemnek ápolására is van hivatva.

A magyar királyi honvédség szent feladata első sorban megvédeni e véráztatta földet, *drága hazánkat* és annak koronás fejedelmét, a legelső magyar embert: a királyt. És Ő felsége, szeretve áldott apostoli királyunk leginkább az által mutatta ki, mennyire bizik az Ősi erényben, mennyi súlyt fektet a magyar honvédség nemes intézményére, midőn annak ily nagy arányú tisztképző iskolákat állíttatni a legkegyelmesebben elrendel.

Adja a seregek hatalmas Ura, Istene, a királyok Királya, hogy e diszes falak közül a trónnak és hazának védelmére, javára csak vallásosan erkölcsös, hazafias, királyhű, bátor, művelt és önértékes hadfiak kerüljenek ki, akiknek szívükben vésett jelszava: *Istennel a királyért és hazáért!* — legyen mindenkor. Akik majdan, a harci riadó szavára Őseink dicsőült szellemétől áthatva kiáltás: *»Moria-mur! — Vitam et sanguinem pro Rege nostro! — Meghalunk! — Életünket és vérünket a mi királyunkért! — Azért a királyért, kinek föl-kent homloka körül Szent István koronájának glória fénye sugárzik, ki a magyar nemzet előtt mindenkor szent és sérthetetlen vala s akinek jó vagy rossz időkben, örömeiben, bánatában e nemzet őszinte lelkesedéssel hódolt.*

A történelem tanuskodik erről. De a történelem egyszersmind aranybetűkkel fogja föl-jegyezni egykor azt az atyai gondoskodást, azt a királyi szeretetet és kegyelmet is, amelylyel Ő Felsége, áldásosan uralkodó apostoli királyunk I. Ferencz József a magyar nemzet, a magyar haza iránt viseltetik s a mely szeretetnek és nagylelkűségnek e hatalmas intézet is egyik maradandó jele itt előttünk. Meg fogja tudni ez utókor hálás kegyelettel ebből, hogy e korszakban oly uralkodó ilt Szent István trónján, ki mindent, mi szép, jó és hasznos, elő-mozdítani egyik legfőbb uralkodói feladatának ismerte, ki népei boldogításában és jólétében

kereste csupán szent koronája fényét s királyi hatalmának legfőbb erejét.

Igyekeztek hát, magyar hadapródok! — a királyhoz való hűség, az igazi hazafiság és vallásosság sziklaszilárd alapján szorgalmatok és kitartástok által becsületet szerezni ezen intézetnek mindenkor; így aztán nem vész kárba fáradozásunk, nem lesz gyümölcstelen veritékes munkánk s ezen intézetünkre fordított nemzeti és fejedelmi áldozat.

Haladjatok tehát, magyar hadapródok! — nemes pályákon Istennel a királyért és hazáért mindenkor előre! — Most pedig kérjük a mindenek Urát, hogy áldja, tartsa és vigasztalja meg felséges Urunkat, ami szeretett jó királyunkat és az egész uralkodó házat . . .

A szobor leleplezés.

A mise végeztével az egész tisztakar, a hadapródok s a közönség Ő Felségének az épület homlokzata előtti tér közepén felállított szobra elé vonult, ahol *Bernolák* altábornagy messze-elhaló érczes hangon mondott egy beszédet, melynek szónoki lendülete, igazi mesterkéletlen hazafias hangja s kiváltképpen pedig egyes hazafias kijelentései nagy hatást keltenek a hallgatóság sorai közt. A nagy hatású beszédet szövegszerűen közöljük az alábbiakban:

Bernolák altábornagy beszéde.

Tisztelt gyülekezet!

A honvéd nevelő és képző intézetek célja tisztelket és tisztjelölteket képezni. Ezen cél megvalósítására az intézetek tantervében ama alaptétel foglaltatik, hogy a *»növények nemesen érő és szilárd jellemű férfiakká neveltesse»*.

A mai nap, melyen Ő cs. és ap. királyi Felsége legkegyelmesebb urunk legfelsőbb elhatározása, drága hazánk páratlan áldozatkészsége és a honv. miniszter ur fáradhatlan gondoskodása folytán, az új nevelő és képző intézetek megnyílnak — arra legalkalmasabb, hogy ezen fontos, az intézetek eredményét biztosító alaptételt, az itt egybegyűlt parancsnoknak és tanároknak, ugyszinte elsőnek felvett növendékeknek, mintegy a jövő életükre kiható vezéreszményként lelki szemek elé állítani.

Hogy mit követel a nemes érzés és a szilárd jellem, erre a honvéd, általában a

katona evangéliumából, a szolgálati szabályzatból merithetjük a feleletet, mely a tiszt személyes szabályait tárgyalva így szól:

»A tiszt minden körülmények között az uralkodó iránti megrendíthetetlen hűségnek és ragaszkodásnak ragyogó mintaképe legyen.»

»Becsületteljes hivatása iránti teljes odaadás és áldozatkészség, kötelességének teljesítésében hajthatatlan állhatatosság, lovagias gondolkozásmód és mély becsületérzés egyaránt tüntesse ki őt.»

A katona evangéliumnak eme szép szavai-ban találjuk a katonai erények legjelesebbjeit képviselve.

A király iránti hűség, meg a vele járó hazaszeretet minden magyar szívében otthonos, azokat mint őshagyományt szívjuk magunkba az anyatejjel, azt a kettőt a katonánál csak fokoznunk kell, hogy vére utolsó cseppjében is meg legyen és arra készítse őt, hogy az uralkodójáért, kinek mint legfelsőbb hadurának, a haza legszentebb törvénye szerint »hűséget és engedelmisséget«
ünnepélyesen esküszik, élni és halni tudjon.

A király iránti hűségből és a hazaszeretéből folyó engedelmisség, mely az egyéni akaratnak a közjót célzó nemes alárendeltséget foglalja magában, megszületett becsületteljes hivatása iránti odaadást és az áldozatkészséget; ezek a szükség pillanatában az egyénben a bátorságot és vitészséget felébresztik és olyan elszánt tettekre serkentik, melyekről a haza történelme majdnem minden lapján megemlékszik.

A hajthatatlan állhatatosság a kötelesség teljesítésében, ugyanabból a forrásból ered.

A ki a király iránti hűséget bensőleg táplálja, az a haza szüksége szerint hozott és a legfelsőbbben szentesített törvények által reá hármló kötelességeit és hiven, tehát állhatatossággal fogja teljesíteni.

Vége a lovagias gondolkozásmód és mély becsületérzés oly erények, melyek nélkül tiszt nem képzelhető.

A becsületérzés, mely annak élénk tudatában rejlik, hogy becsületünk megóvása mire kötelez bennünket, mérsékelt és természetes igyekezetében, a szellemre és kedélyre nemesítő

a ki hnzta! — kotytyant bele tiszteletlen módon a kis csacska rózsaszin

— Ugyan micsoda emlékek lehetnek azok, mikor nem is szerelmesek egymásba? No, unalmas egy pár, annyit mondhatok! Itt ülnek órákig egyedül s még egy árva csók sem csattant el az ajkukon s még hozzá micsoda egyhangu fellengős történeteket mesél el urnőnk! — méltatlankodott haraggal, kicsinylőleg a diszes piros moaré.

— Látszik hogy francia vagy és kokett — utasítja őt rendre a komoly akác-virágos — aztán nincs benned egy esőp eszményiség sem; hát nem fölséges volt az a »Californiai történet« amit urnőnknek legutóbb elmondott: Idyll a vörös odvon?

— — — Máriánn hallgatja a versengést s gondolatban végig fut ő is a Bret Harte Mary kisasszonyának azálea virágos bájos kis idylljén . . . Erre kopogtatást hall s belép a »Californiai történetek« bohéme szívű vidám elbeszélője, a barna ifju. Máriánn örömmel fogadja. Élénken, jókedvűen csevegnek, kölcsönösen elmondva tegnap óta élményeiket.

Modorukban van valami kedves, megkapó bizalmasság. Semmi rideg formszerűség, semmi szertartásos pose! Természetes, melegszerű, sok erkölcsi érzékkel bíró lelkük kölcsönös rokonszenve csillogott át derűs, gyermetegül bizalmas beszélgetésükön. Nem szerelem, sem barátság, sem testvériség, hanem e háromnak sajátzerűen édes vegyülete, mély és igaz rokonszeny vonzotta és tölté el összhangzatosan mindkettőjük lelkét.

— Mivel töltötte ma idejét? — kezdé az ifju.

— Valami komolyabb dologhoz nem volt semmi kedvem.

— Miért nem ír? Vagy már befejezte a — Vig történeteket?

— Igen. Most meséket írok.

— Van témája?

— Thémám? — — — Nézzen körül!

Legyezőimen minden kis fölirat egy-egy édes est emléke, melyet vagy megelőzött, vagy utána jött mindeniknek a maga saját kis regénye. E kevés sorok sokat tudnak ám mesélni. Aztán táncrendeim, emlékkönyvem, naplóm majdnem mindenik lapjára ártatlan kalandok, emlékek és jelenetek vannak följegyezve; édes bohó ifjuság, élet és szerelem van bennök: mind csak kidolgozásra vár.

— — — Hanem — — — szeretnék már egyszer változatosság kedvéért mástól egy témát, például magától . . . Nem gondolja, hogy bizarr dolog lenne . . . a maga erőteljes symbolikus eszméi s az én leányosan színes kidolgozásom? Akarja? Igen?!

— Miért ne! Holnapra örömmel gondoskodom megfelelő témáról.

— De ne komoly, szomorú dolog, hanem valami aranyos vidám szerelmes kis téma legyen!

— Ennyire rajong a szerelemért?

— Végtelenül. És maga?

— Én is, mint minden szépért. A szerelem tudvalevőleg legszebb ajándéka a szívnek. Erről is úgy látom egy a véleményünk, mint sok más dologban: lássa ez a lelki rokonság.

— Rokonszenvezik maga csakugyan velem?

— Hát nem érzi?! Miért jövök közel egy éve magához? Mi vonz nap mint nap ide a körbe? . . . Hatalmas erő ez édes, szép és megérthetetlen, mert engem a szerelem se köt le ennyi ideig.

— Mondja — szakítá őt félbe hirtelen a leány — gondolt reám tegnap este?

— Igen. Sőt láttam is. Azon gondolkoztam, hogy a mi lelkeink közt meg kell lenni a titokzatosan összekötő erőnek, a thelepáthiának. Minden gondolatomat alakja és lénye köré összpontosítva képzeltem magam elé, erős akaratlan kívántam látni s kis idő múlva olém tünt, itt a szobájában.

— Csodálatos! Én meg maga felől álmodtam, de oly élénken, hogy fölébredtem rá s hirtelen megfordítám váncosomat, mer. eszembe jutott, hogy akkor annak, akit álmodtam látunk, viszont kell felőlünk álmodnia — így tartja a rege.

— Tudja-e, hogy rendkívül vonzó ez a mi rokonszenyünk?

— Tudom. A szerelem gyönyörteljesebb fényessége ugyan a szívnek, de több az árnya is. Boldogság, fájdalom; bizalom, kétség; szenvedély és eszményiség egymást váltják föl. A szerelem kitörő vulkán: a rokonszeny örök lámpa. Nem oly szép, nem oly káprázatos, bódító illatu virág ez, mint a szerelem, de őnzetlenebb, nemesebb, eszményibb: amaz a rózsza, ez — fehér lilium . . .

— Bizonyos maga abban, hogy ez köztünk mindig így marad? — kérdé komolyan, mélyen a lány szemébe nézve az ifju.

hatással bír, a nemes és fő iránti fogékonyságot feléleszti és így a tisztet, ki a trón és a haza védelmére van hivatva, a védtelen és gyengék természetes védőjévé avatja és lovasgias gondolkodásra szoktatja.

A ki ezen erényeket bírja, azokat gyakorolja, az nemesen érző és szilárd jellemű férfi lesz.

Parancsnok és tanárok!

Neveljék ezen ifju sarjadékat ilyen erényekre, végezzék ezen szép és magasztos munkát legjobb tudásuk és azon álhatatossággal, mely magukra a katona evangélium szerint mint szent kötelesség hármlik.

Fogadják itt e helyen, hogy ezen erények fejlesztésében mindenkor lankadatlanul fognak működni és a kezükre bízott ifjakat, azokban nevelni és gyakorolni.

Serkentsen ezen munkában azon példa, melylyel a Felső maga előljár.

Ő hű a népeihez — ő magasztos hivatását teljes odaadással tölti be.

Ő kötelességeinek teljesítésében olyan állhatatos, hogy nálánál kötelességérzettől áthatottabb ember nincs e nagy világon.

Nemes gondolkodásában őt nem éri el senki, mert ő nagynak és kicsinynek egyaránt jó szívé atyja, felejt és megbocsájt annak is, aki ellene vétett.

Ezen lepel borítja dicsőséges és jószágos királyunk és legfelsőbb hadurunk magasztos és fenkölt alakját, mely ide lett felállítva, hogy parancsnok, tanárok és növendékek mindenha feléje tekintsenek, ebből nehéz feladatukban erőt merítsenek, nemesen és becsületesen gondolkozzanak és cselekedjenek.

Hulljon le tehát a lepel ezen ércz szoborról! (A lepel lehullik.) A Mindenhatóhoz küldött ama fohászunk kíséretében:

Áldja meg a jó Isten imádott királyunkat, legfelsőbb hadurunkat, kinek kegyelméből,

áldja meg drága szeretett hazánkat, melynek áldozatkészségéből,

áldja meg ama előljáróinkat, kinek gondoskodásából —

áldja meg ezen várost, melynek nagylelkű hozzájárulásából ezen intézett létesült.

Áldja meg az intézet minden tagját, ki itt működni és nevelkedni fog, hogy legfelsőbb hadurunk ez intézet felállításához fűzött szándéka most és a jövőben is beteljesedjék.

Éljen a király!

A beszéd végeztével lehullott a lepel a mintegy 5 méteres magas szoborról, melyet Strobl készített s mely királyunknak nagy bronz mellképét ábrázolja fehér műkö talapzaton, alacsony vaskorlással körülvéve.

A jelenlevők sokáig nézték a felség jól sikerült szobrát, melynek rendeltetését a kert közepén oly szépen okolta meg a szónok.

Bernolák altábornagy még szemlét tartott az első emeleti folyosón sorbaállított növendékek felett, egyet-egyet megszólítva közülök s azután távozott.

Délre diszebédre gyűlt egybe a tanintézet tisztikara a közös ebédlőbe, melyen azonban a gyászra való tekintettel meghívottak nem vettek részt.

A hadapród iskola épületei.

A szobor leleplezése után a vendégek egy része Aranyossy József intézeti lelkész szives kalauzolásával megtekintette az intézet épületeit.

A főépület egy hatalmas épülettömb, melynek 150 méter hosszú barok stílusú homlokzata a városnak néz. A tágas kettős lépcsőházban jobbra van egy falba illesztett fekete emléktábla, melynek aranybetűs felirata a következő:

I. FERENCZ JÓZSEF
AUSZTRIAI CSÁSZÁR
ÉS
MAGYARORSZÁG APOSTOLI KIRÁLYÁNAK
DICSŐSÉGES URALKODÁSA ALATT
LOSONCZI BÁRÓ BÁNFFY DEZSŐ
MINISZTERSÉGE
ÉS
KOMLÓS-KERESZTESI BÁRÓ FEJÉRVÁRY GÉZA
HONVÉDELMI MINISZTERSÉGE
IDEJÉBEN
ÉPÜLT 1897—98 ÉVEKBEN.

A lépcsőn felmenve a jobb és baloldalon emelkedő hatalmas oszlopok belső felén szintén fekete márvány táblákon látjuk bevésve a tervező Alpár Ignác műépítész és az építő Neuschloss cég neveit. Az épület ez ideig még csak az üres termék láncolata, amennyiben még csak a legszükségesebbek vannak teljesen felszerelve.

Az első emeleten a lépcsőkkel szemben van a diszterem halvány rózsaszínű falaival, aransárga motívumokkal relief-ekkel borítva s azután jobbra-balra kisebb nagyobb termek, melyeknek még a nevük sincs megadva.

A második emeleten a homlokzat irányában van az intézet kápolnája néhány paddal. Ez is azonban még felszenteletlen. Ugyanezen emeleten vannak a hálótermek is 50—50 tanuló számára egy-egy.

Ezek közül már kettő van elfoglalva. Meglehető sűrűen sorakoznak az ágyak egymás mellett, vörös színű pokróczokkal leteregve, középen egy fehér színű magyar czimer-rajzzal. A hálószobák mellett vannak mosdó szobák praktikus szerkezettel ellátva.

A földszinten az erkélyes tornaterem, a nagy ebédlő és más helyiségek sorakoznak egymás mellett. A southeraimhen pedig a konyha többféle kamaráival s a fürdőhelyiségek vannak.

A 26 holdnyi területű telepen elszórtan fekszenek az épületek. A főépülettől balra vannak a legénység lakosztálya, a raktárhelyiségek, kórház s a terjedelmes gépház. A főépülettel szemben vannak az istállók, egy az intézeti növendékek, egy pedig a tanárok lovai számára, mellette a lovardával.

Az épületek közül legrosszabb helyre jutott a tanári kar nagy épülete. A talaj, melyre épült vadvízes hely s a nedvesség a földszintes szobák falain már is nagy mértékben jelentkezik.

Uj főispán. A Jakabffy Gyula belügyminiszteri államtitkárrá történt kinevezetésével megüresedett krassó-szörénymegyei főispánságra Pogány Károly országgyűlési képviselő nevezetett ki.

— Igen, — felelé rajongó, bizalmas, szilárd hittel a leány — mondják ugyan, hogy ilyesmi a szívekre veszedelmes, de mi sohasem fogjuk egymást másképen szeretni . . . csak azon tűnődöm: szerelem-e ez is, mely nincs vágygyal egybekötve, . . . vagy csak vágy, melyet lélek érez a lélekhez? . . . Nem tudom, de érzem, hogy szállnánk bár tengerekre, utaznánk végtelen mértföldeket, mindig megmaradna lelkünk eszémben fölvonuló Lúna. A szoba is kezdi homályosulni, s Máriánn föláll, a felső ablakok redőnyeit kinyitni, hogy a napsugarak aranyos bibora világítsa meg, amíg lehet a szobát. Magas az ablak . . . széket meg nem hoz. Az ifju segítségére sietne, s ez megzavarná a kedves lány akkordokat, melyet ő oly szívesen hallgat . . . Ugy is háttal ül — gondolja aztán magában — nagyot lépek, fölkapaszkodom, s észre se fogja venni az elengedhetlenül hosszú lépést a földről a párkányra. Ugy is lőn. Pillanatok műve az egész, s cseng tovább a büvös holdfényes Santa-Lucia . . . amikor véletlenül megcsörren egyik ablakszárny, s erre hirtelen

fölkél az ifju. mielőtt még Máriánn leszállhatott volna. Összetett karokkal, mosolyogva áll meg a zavarba jött leány előtt.

— Legyen oly szíves tegyen ide egy széket!

— Miért?

— Hogy leszállhassak.

— Dehogyan! Lefogom venni. — mondá az ifju, s mosolyogva közeledett a leányhoz, ki megdöbbenve állt, sötét pir futá el arcát, amíg az ifju lassan, könnyedén emelte magához a párkányról. Máriánn érezte halántékainál vérkeringésének suhogását, s a leemelést pillanatában, nehogy az egyensúlyt elveszítse zavarában és meglepetésében ösztönszerűleg, hirtelen át karolta az ifju nyakát, s így simult hajlékony meleg remegő teste az ifjuhoz, ki érezte keblén szívének erős dobogását, melyhez hatalmas kíséretül hallá saját ifju vérenek gyorsan keringő lüktetését. Így állt vele pár percig az ölében. . . .

Milyen varázs volt az, mely nem engedte őt letenni az öléből?

Mi az a hatalmas erő, mely a leány akaraterejét megbénította s nem tudta karjait levenni az ifju válláról?

Amikor letette, a leány visszaült a diványra, az ifju helyet foglalt vele szemközt egy széken.

— Magas az ablak, megszédültem egy kicsit. — védekezett aztán Máriánn.

— Szédületes volt ez mind kettőnknek egy kissél! — feleli a fiú.

Szóltanul, sokáig ülnek aztán egymással szemben s az ifju rá-rá néz hosszasan a leányra.

— Bizonyos maga abban, hogy az mindig így marad? — ezt kérdi ismét az a komoly, tiszta, átható tekintet, s a néma kérdésre hangos dobogással felel a Máriánn szíve és így ül tovább szótlannul, hosszú ideig . . .

Egyszerre mintha csak álmában hallaná, megszólal a székes templom nagy harangja. Hirtelen fölnyitja szemét. . . . Puhá selyem takarja arcát . . . a fehér kendő. Egészen forró lett tőle az arca. Ölében és körülte a diványon szétszórtan kicsi hűvös dolgokat érez: ott vannak most is a szerelmet jósló fehér vízi-rózsa, a lótusz kitépett szirmai és levelei . . . Egészen egyedül van; nagy a csend; legyezők sutlogása sem hallik már: csak a nagy harang imára hívó szózata.

— A téma . . . a téma . . . susogja Máriánn s szíve most is dobog, keze most is remeg, nyugtalanság tartja fogva most is egész lényét. Lassankint megcsendülnek a többi harangok is, ércz-szavuk imaszerűen száll föl mint egy szép szolozsma . . . A szoba egészen homályos, csak a boldogságos Szűz hófehér szobra világít ki lilomarczával a sötétből. Egyenként nemulnak el a harangok, csak a közeli kolostor kápolna csengője szól . . . Az első holdsugár bevilágítja a kis szobát: a fehér Madonna szobor előtt térdelve összekulcsolt kezekkel imádkozik a leány.

— O Domina mea! O Mater mea! *Momentó me esse tuam . . . Serva me, defende me, ut rem ac possessionem tuam.*

Előfizetési felhívás.

Az új negyedév kezdetén bizalommal fordulunk ismét előfizetőinkhez. Támogatásuk által vált lehetővé, hogy lapunk erős posztitót foglalt, megizmosodott és jövője teljesen biztosítva lett.

Függetlenségünket így minden irányban fentarthatjuk.

Vezércikkeinkben pártpolitikát nem üzünk. Pártot is csak egyet ismerünk, a magyarság pártját, politikát is egyet istápolunk, a magyar faj szupremacziójának politikáját, mit eszmével, vagy fajjal szemben, alkuvást nem ismerve, nagyképű jelszavaktól el nem vakítva, erőnkhez képest igyekszünk diadalra vinni.

Hazafias kötelességtudásunkból ered aztán, hogy féltékenyen megőrizzük azt az alapot, melyre Szent István helyezte fajunk és országunk jövőjét, a kereszténységet, mely ellen semmi támadást meg nem engedünk — el nem felejtünk.

Tárczarovatunkban csak eredeti, vagy nagy tekintélyű külföldi folyóiratokból fordított dolgokat közlünk, más lapok dolgaira nem szorulunk.

Társadalmi cikkeink a mezőgazdák és a kisipar ügyeivel, illetve sajnos, pusztulása okaival foglalkoznak és ezek számára a legmesszebb menő védelmet követeljük, bármilyen népszerűtlenség is ezek az eszmék bizonyos klikkek előtt.

Gazdasági cikkeinket egyik előkelő gazdasági tanintézet tanárai írják.

Hir szolgálatunkat kitünő erők látják el s e rovatban amint nem bolygatjuk szenzáció vadászatból a családok beléletét, úgy nem hallgatunk el semmit, ami a közérdek javára válik, bárkinek is legyen az kellemetlen.

Távirati rovatunkat nagy áldozattal tettük olyanná, amely bármely más vidéki lappal kiállja a versenyt.

Programmunk majd minden pontja a divatos jelszók és hatalmon ülő klikkek érdekeivel áll ellentétben s csak természetes, hogy nehéz küzdés árán és előfizetőink támogatása révén jutottunk oda, hogy végre hódítottunk annyi tért, melyen szilárdan megvethettük a lábainkat s befolyásra tettünk szert a társadalomban.

Ez tulajdonképpen csak az alapvető munka, hogy tovább is, nagyobb tért hódíthassunk a klikk érdekek elleni küzdelemben, hogy nagyobb erővel léphessünk sorompóba a pusztuló közép- és iparos-osztály érdekeiért, ebben kérjük előfizetőink támogatását.

Lapunk előfizetési ára a régi, kisebb, mint a vidéki laptársainké.

Az előfizetési árak a következők:

Helyben kiadóhiv.-ból átvéve:	Helyben házhoz hordva:
Egy évre 8 forint.	Egy évre 10 forint.
Negyed évre 2 forint.	Negyed évre 2 frt 50.

Vidékre:

Egy évre 12 forint. | Negyed évre 3 forint.

A „TISZANTUL“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Te Deum a királyért.** Király Ő Felsége névnepja alkalmából tegnap délelőtt hálaadó isteni tisztelet volt a l. sz. székesegyházban. A tágas templom megtelt előkelő közönséggel. Az iskolák növendékein kívül a katonaság és a különböző hatóságok voltak képviselve. Ott volt: *Beöthy* László főispán, *Pokorny* Hermann altábornagy, *Latscher* tábornok, *Ritók* Zsigmond tábla elnök, *Szunyogh* Péter alispán, dr. *Bulyovszky* József polgármester, *Papp* Miklós kir. pénzügyigazgató, *Szunyogh* Lóránd anyakönyvi felügyelő, br. *Ströhr* huszárezredes, *Virányi* Géza honv. ezredes, *Schöpfstin* Ágoston, dr. *Bozóky* Alajos kir. kath. jogakadémiai igazgató, *Mariencescu* Athanáz, *Imrik* Péter és *Medvigy* Mihály tábla bírák, *Olasz* Gyula törvényszéki bíró, *Schlauch* Nándor jószágkormányzó, *Géczy* Lajos urad. főtiszt, *Tassy* Pál törvényszéki elnök, *Szmetka* Ödön, *Láday* Kázmér és *Károlyi* Irén prem. r. tanárok, dr. *Nagy* Ernő jogakad. tanár, dr. *Perjéssy* Mihály kir. ügyész, *Papp* János megyei főjegyző, *Rácz* Mihály városi főjegyző, *Bozóky* Béla államvasuti főmérnök, ifj. *Rimler* Károly r. kapitány, *Komlóssy* József v. tanácsnok, dr. *Korda* Kálmán orvos, *Busch* Dávid v. főmérnök, *Dus* László v. főügyész, *Istvánffy* István és *Szűts* Dezső v. aljegyzők stb. Az ünnepélyes szent misét *Zajnay* János prépost-kanonok tartotta, nagy segédlettel. A székesegyházi ének és zenekar remekül adott elő néhány szép egyházi műdarabot.

* **Október 6.** Szomorú idők gyászos emlékezetét űli meg holnap a magyar nemzet. Gondolatunk oda száll Arad mellé, a 13 vértanu vesztőhelyéhez, a Golgothához. Évenként Nagyváradon is megemlékezünk ezekről a hősmartyokról, akik vitézül harcoltak a haza szabadságáért s a gyászos nap után a bitó alatt vesztették életüket. A magyar nemzet kegyellettől rójjá le háláját emlékünek.

* **A szombathelyi segédpüspök.** *István* Vilmos dr. szombathelyi prépost-kanonoknak segédpüspökké kinevezése iránt megindult az eljárás. A püspöki processus informatívus ma fog a bécsi nunciaturán végbemenni. Ennek befejezte után *István* Vilmos dr. püspökké szentelése rövid időn belül bekövetkezik.

* **A félszázados császár-jubileum.** Ferencz József félszázados császári jubileuma alkalmából ez évi december 2-án osztják ki a jubileumi érmeket. A bronz érmet mind azok megkapják, akik a félszázad alatt szolgáltak a hadseregben, vagy honvédségben. December 2-án reggel 9 órakor *Te Deum* és szent mise lesz s ezután a hadkiegészítő parancsnokság irodájában kiosztják az érmeket.

* **Erzsébet királyné emlékezete.** Budapesten előkelő hölgyekből bizottság alakult abból a szóból, hogy b. e. Erzsébet királyné emlékét jótékony alapítvánnyal örökítse meg. A bizottság jegyzője koszorus költőnk: *Jókai* Mór. A felhívás már megérkezett Nagyvárad

városához. Dr. *Bulyovszky* József polgármester a két nőegyletnek adta ki a felhívást, hogy a tagok között a gyűjtést kezdjék meg.

* **A vízvezeték kibővítése.** A vízvezeték még mindig nem képes annyi vizet szolgáltatni, hogy állandóan igénybe vehesse a közönség. A városi tanácsnak azon legújabb intézkedése, hogy az I. számú kutat összekötteti a vízgyűjtő galleriával, valószínűleg elhárítja azt a kellemetlenséget, hogy az új kut és vízgyűjtő összeköttésekor esetleg napokig teljesen el lenne zárva a vezeték. Az elrendelt munkálatokat már tegnap megkezdték. A rendőrkapitányi hivatal most a következő hirdetményt bocsátotta ki:

Ezennel közhírré tétetik, hogy a városi vízvezeték a folyamatban levő munkálatok befejezéseig mindennap délelőtt 10 órától délután 5 óráig el fog záratni.

Nagyvárad, 1898. okt. 4.

Rendőrkapitányi hivatal.

Ugy értesülünk különben, hogy a mérnöki hivatal iparkodni fog arra, hogy lehetőleg egész délelőtt nyitva lehessen tartani a vízvezeték. Ami nagyon kívánatos is lenne, mert főleg délelőtt van nagy szüksége vízre a lakosságnak.

* **Katonai áthelyezés.** *Kotanschek* Henrik nagyvárad 4. gyalogezredbeli őrnagy a szeptember 12. honvéd gyalogezredhez helyeztetett át.

* **Polgári házasság mellőzésével eskető rabbi.** A liberális sajtó tudvalevőleg minden legkisebb incidensből — mint legutóbb a kigyósi esetből is — azt a vádat emeli a kath. papság ellen, hogy izgat az állami törvények ellen. A kigyósi káplán csak arról világosította fel híveit, hogy nincsenek kötelezve aláírni a polgári házasság megkötése után a jegyzőkönyvet s az egész fővárosi és vidéki liberális sajtó lázadónak és izgatónak bélyegezte. — Ime most arról értesülünk, hogy Árva megyében *egy rabbi összedott egy párt, anélkül, hogy azok polgárilag összekeltek volna.* Kíváncsiak vagyunk, mit szól hozzá a liberális sajtó és még kíváncsiabbak, fogják-e ellene alkalmazni a törvényben kiszabott büntetéseket? Az esetről az »*Alkotmány*«-nak tudósítója a következőket írja:

»E napokban közelünkben egy érdekes eset adta elő magát, mely igen jellemző a zsidókra s melyet röviden a következőkben adok:

Dluha árva megyei faluban a zsidók hosszú napján összeházasított *egy Galicziából ide jött rabbinus egy zsidó párt a nélkül, hogy azt az anyakönyvvezetőnek tudomására adta volna, anélkül, hogy polgárilag összekeltek volna.* Érdekes a dolognál, hogy a vőlegény, úgy hiszem galicziai honpolgár, még csak 18 éves és illetékes hatósági engedélye sem volt. A rabbi vissza ment Galicziába, a új pár pedig vigan éli mézeshezeit. Különben az anyakönyvvezető már megtette feljelentését.

* **Terjed a járvány.** Nagyvárad város közegészségügye az elmúlt hónapban nem volt jó, mert a vörheny és hasihagymáz nagyobb mértékben föllepett. Vörheny beteg augusztusról visszamaradt 19, szeptemberben megbetegedett 26, meghalt 8 gyermek. Majd mindet a járványkórház barakjában ápolják. Sajnosan nélkülözték a gőzfertőtlenítő gép működését, mert a betegek ruháimut nem képesek kellőleg fertőtleníteni. Kellemetlen az a körülmény, hogy nincs tudomásunk a községekben fertőző betegségekről s az élelmiszerekkel: tej, turó és kenyérral behurcolják a bajt. — Hasihagymázos augusztus hónapról maradt 13, szeptemberben megbetegedett 21, meghalt 2. Ez igen is aggodalomra ad okot. A tb. v. főorvos jelentése szerint a vízvezeték vize jó, de kevés a víz és sok helyen Körözs vizet isznak s ez okozza a tifusz betegedéseket.

Reméli, hogyha csapadék lesz a vízvezeték elég vizet szállíthat. — Difteritisz beteg szeptember hónapban 6 volt s ezek a járványkórházban mind meggyógyultak. — Az uralkodó kór a legző- és emésztőszervek bántalmi voltak. Hörg és tüdőlobban meghalt 14, gyomor és bélhurutban 18. — Született 83 férfi, 67 nő, összesen 150 gyermek; — meghalt 55 férfi, 66 nő, összesen 121 egyén; a szaporodás tehát 29. Elhaltak városrészek szerint: V.-Ujvárosban 31, V.-Olasziban 33, Váralja-Velenczén 19 és a kórházakban 38. Szegény beteg 362 gyógykezeltetett a város számlájára. — A fertőző betegségek sajnálatos elszaporodásának megállítására sürgős intézkedéseket fognak tenni. Ennek a megbeszélése végett október 7-én pénteken délután fél 5 órakor Nagyvárad város közegészségügyi szakkbizottsága ülést tart a városháza termében.

* **A polgármester köszönete.** Néhai Erzsébet királyné elhunyt alkalmából a nagyváradai gázgyár igazgatósága az által fejezte ki részvétét, hogy a főbb utvonalon a gázlámpákat fekete gyászszal vontába s a temetéskor meggyújtatta. Ezenkívül 100 koronát küldött az Erzsébet szoborra dr. *Bulyovszky József* polgármesterhez, aki a következő levelet intézte a gázgyár igazgatóságához:

Igen tisztelt Igazgatóság!

E hónap 16-án kelt becses levelében szives volt a tek. Igazgatóság velem közölni, hogy néhai Erzsébet királyné Ó Felsége váratlan halála által a magyar hazát ért megmérhetlen veszteség feletti fájdalomban részt vesz s ezen részvételének kifejezéséért a temetés napján az utcai gyászfátyollal bevont gázlámpákat saját költségén megvilágítja, valamint az Ó Felsége dicső emlékének megörökítése céljából emelendő szobormű költségeihez száz (100) koronával hozzájárul.

Indíttatva érzem magamat, hogy az igen tisztelt Igazgatóságnak ezen nemes érzületre valló s a derék és lovagias angol nemzet fiaihoz méltó ténnyéért — a közönség nevében is — hálás köszönetemet kifejezzem.

Egyben van szerencsém értesíteni, hogy az adományozott száz koronát egyelőre a város pénztárába J. L. B. 196/898 tétel sz. a. letétbe helyeztem s annak idejében a felsőbb helyről meghatározandó helyére el fogom juttatni.

Fogadja a tek. Igazgatóság kiváló tiszteletem nyilvánítását.

Nagyvárad, 1898. szeptember 25-én.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

* **Kinevezés.** *Beöthy* László főispán az állásáról lemondott *Siaszky* Ferencz megyei alszámvevő helyére *Bandhauer* István békésmegyei számgyakornokot nevezte ki.

* **Kitüntetés.** Ó Felsége, *Kolossváry* László miniszteri segédtitkárnak, Herkules fürdő felügyelőjének a közszolgálat terén szerzett érdemei elismerésül a Ferencz József rend lovagkeresztjét adományozta; továbbá elrendelte, hogy *Pablaszek* Antal nagyváradai II. honvéd gyalogezredbeli századosnak a katonai nevelés és kiképzés terén tanúsított működésük elismerésül, a legfelsőbb megelégedés tudtul adassék.

* **Közbiztonságunk szeptemberben.** Nagyvárad város közbiztonsága az elmúlt szeptember hónapban jó volt, dacára hogy országos vásár is esett ez időre. Nagyobb bűneset egy sem fordult elő. Lopás 38, súlyos testisértés 2, könnyű testisértés 6, sikkasztás 3, csalás 2, magánlak megsértése 2, hatóság elleni erőszak 1 esetben történt. Letartóztatottak 56 egyént; ezek közül a bírósághoz átkísítettett 15, eltoloncoltatott 41. Kihágási feljelentés 115 esetben történt.

* **A lissaboni hírlapíró-kongresszusról** a következő sorokat kapjuk: A kongresszusra Budapestről és Magyarországból 18 magyar hírlapíró utazott s Insbruckon és Párison át rendkívül fáradságos utazás után érkeztek Lissabonba. Különösen a Páristól Lissabonig tartott 58 órai utazás volt leirhatatlanul kellemetlen,

mert azt tapasztalták, hogy a spanyol vasutak hirhédhét kényelmetlensége még azokat is megviselte, a kik a legrosszabbra voltak elkészülve. A kongresszus és a vele kapcsolatos ünnepek azonban hamar feledtették a fáradsalmakat. A megnyitásról szóló tudósítások már megjelentek a lapokban. Ez alkalommal a királyné feltűnő rokonszenvvel szölt a magyarokhoz s mikor körútjában az éljenző magyar csoporthoz ért, meghatva köszönte meg az óvációkat. A kongresszus nyomban munkához fogott. Általános sajnálták, hogy *Rakosi* Jenő, a magyar csoport elnöke, a ki nagy népszerűsége tett szert a világsajtó képviselői közt, nem jelenhetett meg. A kongresszus munkája közt kiemelkedik a politikai cikkek szerzői jogának védelme, egy nemzetközi levelező iroda és a nemzetközi táviró díjak leszállítása érdekében elfogadott határozatok. A kongresszus második napján fogadtatás volt a királyi udvarnál, melyen megjelent a portugál főváros színe-java. A királyné ezuttal is kifogyhatatlan volt a kedves figyelemben a magyarok iránt. *Hevesi* Józseffel, a magyar csoport vezetőjével hosszasan beszélgetett s elmondta, hogy ő inkognitóban milyen kedves napokat töltött Budapesten. *Füredi Mór dr. német* is megszólította s hosszán csevegett vele. Este Cascaes tengeri fürdőbe rándultak ki, ahol tünneményes és pazar tűzijáték volt, melyhez a mi rakétás, durrogó tűzijátékaink valóságos viczinális komédiák. A kongresszus kirándult *Cintrá*-ba, a királyi nyaralóba, a melynek udvarán lucullusi lakoma várta őket. Pedig a bufet és pezsgőt székéren szállították ki, mert a kastély ezuttal lakatlan. Másnap Lissabon város tanácsa látta vendégeit a világ sajtóját, a fényes városházán, melyben vagy 1500 vendég szorongott. A rá következő napu spanyol speciális ást, *bikaviadalt* láttunk, a maga izgatóság, idegfeszítő érdekességével. A mulatságoknak egész sora van még hátra. Azok, a kiket nem hív haza a köteleesség, *Oportába* rándultak ki, mely város még felül akarja mulni a vendégszeretben Lissabont is. A mulatságok és látványosságokból nem fogyunk ki. A hazaatázók pedig vagy tengeren mennek Havreig, vagy még egyszer végig szenvedik a spanyol vasutak inkvizícióját.

* **Furfangos család.** A csalásnak különös módját eszelte ki valami jómadár, s a vásárra jövő embereket zsarolta meg. A közkórház mellett levő Páris-patak hidjánál hétfőn hajnalban, mikor a rendőr őrszemek bevonulnak a laktanyába s teljesen őrizetlenül van Nagyvárad, egy közönséges, munkásnak látszó ruhába öltözött ember sorba megállította a községekbe bejövő kocsikat s a hóna alatt lévő akta csomóval hadonázva, a törvény nevében minden szekér gazdájától 5—5 krt követelt, azzal a kijelentéssel, hogy a vámnál keveset vettek tőlük. Egyik másik gazda azonban nem fizetett a csalónak. A nagyhídnál levő vámos, a midőn értesült a csalásról, rögtön elakarta fogatni, azonban a tollatlan jómadár neszét vette a dolognak s megugrott az összeszedett pénzzel. A rendőrség nyomozza a csalót.

* **Elűtötte a kocsi.** Tegnap estefele Nagy-Teleki-utcán B a k k István kaviczbánya tulajdonos kocsija elűtötte S z a b ó József nyug. 48-as honvéd főhadnagyot. A szegény öreg embert egy S i m o n Szilárd nevű ifju huzta ki a kerekek alól. Sérülései nem életveszélyesek, de elég súlyosak. Az első segélyt dr. M u n k Béla orvos nyújtotta.

* **Hogyan épített egy szegény község templomát?** Tegnap előtt konszekrálta *Boltizár* József püspök a zohori hívők által emelt remek szép s az egész vidéken pártját ritkító templomot. *Zohor* községet körülbelül 2800 szegény tót katolikus hívő lakja. A község határa igen csekély és mégis bámulatos azon áldozatkészség, a melyet e szegény hívek tanusítanak. Templomuk részére nem rendeztek országsszerte gyűjtést, hanem néhány évvel ezelőtt megcsináltván az új templom költségvetését, az építés költségeit felosztották maguk között. A jobb-móduakra esett 400 frt, a napszámokra 20 frt. Mindegyik hívő kapott egy könyvecskét s ebbe bevezettetett a reá eső költség és ezen

tefemes költséget valamennyi lakosa mind kifizette. Ma már készen áll a 70.000 frton épült új templom. Midőn a hercegprimás Ó Eminenciája értesült ezen szegény híveinek áldozatkészségéről és buzgóságáról, azonnal küldött a község buzgó plébánosának ft. id. *Markovics* Ferencznek 4000 koronát, hogy ezen az összegben egy diszes főoltárt állíttasson fel az új templomban. A mai hithideg korban a zohoriak példája unikum számba megy.

* **Az udvariatlan póstás hölgy.** Isten ments, hogy a mi derék és előzékeny póstáshölgyeink célzásnak vegyék az alábbi tragikomikus történetet, mely egy távoli pályatársnőjünkkel esett meg. Egy angol táviró hivatalban, a *hampshirei* póstán sürgőnyt akart feladni egy ur. A táviró-tisztő, akinek átnyújtotta, nyilván nem a legjobb hangulatban lehetett, mert idegesen szölt ki a rekesz mögül:

— De kérem miért nem írja alá a nevét? Így nem adhatom le.

— Aláírtam kisasszony, a nevem *Norfolk*.

— Mirevaló ez az ostoba tréfa — szölt a hölgy mérgesen — hiszen *Norfolk* egy grófságnak a neve és nem az öné. Engem akar bolonddá tenni! ha az igazi nevét alá nem írja, ittmarad a sürgönye.

Az ur nyugodtan az íróasztalhoz lépett és egy másik távirót fogalmazott. Aztán határozott hangon szölt:

— Ezt azonban tessék tüstént továbbítani. *Hivatalos* telegramm és nem fizetek érte.

A póstáskisasszony ijedtében májd leroskadt amikor a sürgőnyt átfutotta. Ez állt benne:

Főposta London. Az a hölgy, aki a *hampshirei* hivatalban most szolgálatot teljesít, *kihívóan* bánik a közönséggel. Azonnal *elbocsájtandó*.

Norfolk herceg,

Anglia főpostamestere.

Hiába sirt és könyörgött az udvariatlan hölgy, a herceg hajthatatlan maradt. Ezt a telegrammot kézbesítenie kellett.

* **Elemelte a bundát.** Bálint János bukoványi lakos azok közzé a kétes firmák közzé tartozik, akiket vásári tolvaj néven ismer a rendőrség. Tegnap a nagyváradai vásárrban próbált szerencsét, de rajta vesztett. *Tyipis* György hunyadmegyei fuvaros szekeréről emelt le egy bundát. Észrevették, de már ekkor átadta a lopott bundát *Sutye* Györgynek, aki el is menekült vele. Bálint János a rendőrség vendége.

Felmentve a gyilkosság vádja alól.

— Saját tudósítónktól. —

Felmentő ítéletet hozott tegnap a kir. törvényszék egy bűnperben. Egy gyilkossággal vádolt embert mentettek fel, aki *tizenöt* napig volt csendőri vallatásnak alávetve s nyolcz hónapot töltött a börtönben: vizsgálati fogságban s a vádolt ezekről a napokról még most is borzalommal beszél.

Elmondta, hogy hogyan kinozták őt több mint két hétig, míg végre is nem türhette a kínzást s a bűncselekményt magára vállalta.

Igaz, hogy a vádlottnak ez az állítása semmivel sem lett bebizonyítva, azonban az megczáfolva sem lett.

A lefolyt végtárgyaláson a vádolt ellen semminemű terhelő adat sem merült fel a vizsgálat során tett beismerő vallomásán kívül s ezért a törvényszék fel is mentette.

Magáról a végtárgyalásról tudósítónk a következőkben számol be:

A tényállás.

A törvényszék első büntető tanácsának tegnap tartott ülésén került tárgyalásra az *Irimie* Mihály kocsubai lakos ellen elkövetett gyilkosság, amelyről részletesen megemlékeztünk.

A tárgyalást a törvényszék elnöke dr. *Tassy* Pál vezette, aki ezen alkalommal először vezetett büntügyi végtárgyalást Váradon.

Az ügy előadója *Kiss* Rezső kir. törvény-

széki albiró volt, szavazó biró pedig *Geleta Géza* volt.

A vádlottat *Zigre Miklós* ügyvéd védte, ügyész *Balázs Tihamér* volt, míg a végtárgyalási jegyzőkönyvet *Karakas* aljegyző vezette.

A bűneset a következő:

Ez év február 16-ikán este 7 óra tájban *Pán* Anna kocsubai lakos szekerevel haza felé igyekezett.

Amint kis házát elhagyták s Gyanta felé közeledtek, nem messze a hátuk megett az uton három lövés dördült el.

Természetesen kíváncsi lett ő, mint a többiek is, a kik szekereán ültek, hogy a lövés mi okból történt s ezért vissza fordultak.

Kíváncsiságuk annyival is inkább indokolt volt, mert észre vették, hogy a hátuk mögött sokáig jön egy ember, aki nagyon gyanusan nézett ki s az ő szekerüket is figyelte.

Nevezettek alig mentek 120 lépésre vissza, az országut melletti árokba kinos nyögést hallottak.

Megállították a lovakat s az árokban egy vérző embert találtak, aki alig érthetően panaszkodta, hogy meglőtték. Feltették a szekerükre az áldozatot s elvitték a káptalan közel levő tanyájára, a hol ápolás alá vették.

Már itt megállapították azt, hogy az áldozatot *Szimie* Mihálynak hívják s hogy kocsubai lakos.

Testén három seb volt és pedig azok közül *kettő* feltétlenül halálos volt.

Az egyik golyó a ballábon hatolt be, a másik a jobb karját zúzta össze, míg a harmadik a jobb állkapczáján találta s azt roncsolta össze.

A sebesült két napig kínlódott s a harmadikon meghalt.

Ki a gyilkos?

A bűncselekmény elkövetéséről a csendőrség még azon éjszaka tudomást vett s a nyomozás mindjárt másnap megkezdődött.

Nem sokára sikerült némi bizonyítékokat is szerezni egy ember ellen, akit még a vizsgálat *első napján* le is tartóztattak.

Ez a vádlott volt: *Pántya* Juon.

Ezután folyt a nyomozás tizennégy napon keresztül, míg végre a tizenötödiken a vádlott beismerte a gyilkosságot, amikor is be szállították a tenkei járásbiróságához, ahonnan Váradra hozták.

Azóta a vádlott vizsgálati fogságban volt.

Kinozták a csendőrök . . .

A végtárgyaláson legelőször a vádlottat hallgatták ki. Egy csupasz képu, 20 éves vézna ember a vádlott, aki a végtárgyalás *folyamán vissza vonta mindazokat a beismert vallomásait, amelyeket a csendőrség és a vizsgáló biró előtt tett.*

Az elnök ismételt kérdéseire is csak azt mondta, hogy a dolgról ő nem tud semmit sem.

Érdekes vallomásának az a része, amelyet arra nézve tett, hogy miért vallott a csendőrök előtt.

Azt mondja, hogy a csendőrök őt borzasztó módon kinozták. *Ültették, verték, a fülét benyomták s a mellkassára az egyik csendőr olyant ütött, hogy utána beszélni több óráig nem tudott.*

De a kínzásnak a java az volt, amikor a tizennegyedik napon kivitték a tett színhelyére. Azt mondja, hogy akkor a csendőrök *hátra kötötték a kezét s úgy húzták fel egy élő fára s ott haggták függni két óra hosszat.*

Azt mondja, hogy a fán érlelődött benne az a gondolat, hogy magára vállalja a cselekményt s mikor ismételten vallatni kezdték, be is ösmerte.

Azt mondja továbbá, hogy a vizsgálóbiró előtt is azért maradt meg a beismerő vallomás mellett, mivel félt, hogy ismét csendőrkézre kerül.

— Mag merem mondani az Isten ítélőszéke előtt is, hogy a csendőr a községházánál ütött, vert, majd hogy a fára felkötötték — ismételtette.

Ezen vallomása mellett a vádlott mindvégig meg is maradt s később ezt a csendőröknek szemükbe is mondta.

A tanuk.

A vádlott után a tanuk következtek.

A tanuk azt állították, hogy a vádlott akkor, amikor a harmadik lövés eldördült, a szekéren volt s így teljesen lehetetlen, hogy a gyilkos ő lenne.

De igazolta ezt az egyik tanu, az áldozatnak a legjobb barátja *Bán György*, sőt azt is, hogy a tettes a vádlott nem lehet azért sem, mert ő még beszélt az áldozattal s az a gyilkost úgy irta le, hogy az legkevésbé sem hasonlított a vádlotthoz.

Mit beszélt az áldozat?

Bán György a beszélgetését az áldozattal így adja elő:

Bán: Megösmerted a gyilkost?

Szimie: Nem.

— Hogy nézett ki?

— Ugy mint egy falunkbeli ember, Debes.

Magas termete volt, kövér s nagy bajusza. Egy kocszi jött s akkor elmenekült a szántóföldeken keresztül

Elnök: Esméleténél volt akkor a vádlott, amikor beszélt vele?

Tanu: Nem tudott ugyan egészen jól beszélni, de én mindent megértettem. Mikor én beszéltem vele, egészen magánál volt.

— Hasonlít a vádlott ahhoz az emberhez akit a Szinne megnevezett?

— Nem.

A tanu azt mondja, hogy az áldozat azt mondta neki, hogy közvetlen közelből lőtt s így látta, láthatta azt, hogy hogyan néz ki.

Az esküdt vallomása.

Ezután az egyik esküdtet hallgatták ki arra nézve, hogy látta-e azt, hogy a csendőrök bántalmazták a vádlottat.

Az elnök kérdésére a tanu ezt válaszolta:

— Folyton nem voltam ott s így azt nem tudom. Amig én ott voltam, addig nem bántották.

A többi tanuk azt igazolták, hogy *Irimie* esznél volt, hogy gyilkosát magas, köpczös, bajszos embernek mondta.

A csendőrök.

A bizonyítási eljárás végén kihallgattak két csendőrt *Mező Károlyt* a *Roge Lipótot*, akik a vallatást vezették.

Ezek természetesen a kínzásról mit sem akarnak tudni, azonban a vádlott a *Roge* szemében mondja, hogy ő volt az, aki őt mellbe ütötte.

Érdekes még ezen ügyben, hogy az esetről a felettes hatóságnak a csendőrök csak tizenöt nap mulva tettek jelentést. Ezt ők magok is beismerték.

Majd a szembesítések után az ügyész kérte a tárgyalás elnapolását s újabb tanuknak a kihallgatását, amit a védő ellenzése után a törvényszék nem teljesített.

Perbeszédék.

A tanuk megesketése után a kir. ügyész előterjesztette a vádat.

Beszédjében bizonyítgatta a vádlott bűnös-ségét, amit a vádlott beisméréssel teljesen beigazoltnak vesz, de beigazoltnak látja azt a mellék körülményekből is, míg a vizsgálat során emelt rablási vádat elejti. Kéri a vádlottat a gyilkosságban bűnösnek kimondani.

A védő beszédjében a vádlott ártatlanságát bizonyította n tanuk vallomásaival.

Kérte a vádlott teljes felmentését s azonnali szabadlábra helyezését.

Az ítélet.

Este nyolcz órakor fejezte be beszédjét a védő s a törvényszék visszavonult ítélet hozatalra.

Kilencz óra volt, a mikor a törvényszék ismét belépett a terembe s az elnök megszólalt:

A törvényszék ítéletét hirdetem meg a vádlott előtt Ő Felsege a király nevében.

A vádlottat a törvényszék az ellene emelt vád s annak következménye alól fölmenti.

Az ítéletet az ügyész meglebbezte.

EGYESÜLETEK.

A kath. kör ülése. A nagyváradai kath. kör választmánya ma, szerdán délután fél 6 órakor ülést tart.

A zenekedvelők próbái. Meghívás. A »Nagyváradai Zenekedvelők Egyesülete« zenekarának tagjait tisztelettel kérem, hogy f. hó 6-án s a következő hétfő és csütörtök napokon a szokott helyen, este 8 órakor tartandó próbán teljes számban megjelenni méltóztassanak. Nagyvárad, 1898. október 4. *Réz Mihály*, egyigazgató.

IRODALOM.

— „*Ungaria*“ magyar-román szemle folyóévi VII. füzeté következő változatos és gazdag tartalommal jelent meg: »Regina Elisabetha« című vezércikkében szépen emlékezik meg a szerkesztő boldogult királynénkról, Erzsébetről, hazánk földi őrangyaláról; élénk színekkel festi ama jelenetet, midőn az állat-ember gyilkoló szerszámát azon szivbe dőfi, mely csak szeretni tudott. — Ezt követi egy szomorubb és emelkedettebb hangulatu költemény: „*In doliu si jale*“, mely szintén boldogult királynénkra vonatkozik. »Contele Stefan Széchenyi cascrutoriu« czimen gróf Zichy Antal egyik ismertetését közli kitűnő fordításban, melyben meg van czáfolva azon balhiedelem, mintha Széchenyi gróf is, mint sok fiatal mágnás, fiatal korát gyönyörvadászattal, dorbézolással töltötte volna el s mintha külszországokban is ilyen czélből időzött volna. — A »Lupta dela Mohács«-ban J. C. Pop meghatóan írja le a zavaros állapotokat, melyek közvetlenül a mohácsi csata előtt voltak hazánkban; miként intézkedett a király, hogy a veszélyt elhárítsa; hogy késett el Zápolya és hogy késleltette Radult, az oláhországi vajdát is, ki a csata után egyetlen fiát volt kénytelen tuszul kezestül adni Solimánnak, csak hogy kiengesztelje. — A »Datine popolare« rovatában igen érdekes adatokat közöl a románok multságairól, népbűnépeiről és babonáiról. »Legenda lacului Zenovava« egy legendát ad elő a Retezát tetején lévő »Zenoava« lóról. — A román részt egy pár szép román népdal fejezi be. — A magyar részben »A zelistyei Wlad család eredetéről« czimen a család egyik tagja, Alajos, hiteles kútfők nyomán előadja, hogy mikor kapta családja a zelistyei birtokot. — Végül Nagy Károly mutatja be méltóan az európai hírnévre szert tett Bolintinean Demeter román költőt.

A katolikus hitvédelmi folyóirat 9-ik száma a következő bő tartalommal igazolja életrevalóságát. Szomorú tanulság. Irta: T. Pelikán Kr. — Elmélkedésünk tanügyünk felett. — Páros beszélgetés Onokrotaliszról. — Társadalmi mozgalmak az

ókorban. — A legméltóságosabb oltáriszentség és a konverziók. Fülöp István. — Protestáns Szemle (Egy kenetes oratio amely káromkodásnak is beillik. A kegyvesztett Bismark. — Kik, nem szeretik a tömjénfüstjét? — A bőrzevilág gyászjelentése. — A prot. Egyh. és Iskola fejtetőre állított logikája. — Rendelet az illuminálás ellen. — A szív [hallgasson ha a perzsbetérium beszél. — Krónikás. Az aposztata Ferdinánd. Vargyas tanfelügyelő szereplése. — Bierek-féle tévely. — Unitárius tanár. — Megtért bűnösök. — Valami a katolikus egyesületekről. — Egy kis echó. — Egy hecsezkaplán. — A szókómori plébános. — Istenkáromlás stb. Ifju Sámhá. — Irodalom. — Vegyesek. — Egg iv regény Bondentől. — A vervvel szerkesztett folyóiratot meglehet rendelni egész évre 4 forintért vagy félévre 2 frtért előre fizetve. Budapest VII. ker., Csömöri ut 32 sz., II. emelet.

Martini Gusztáv életrajza. Irta Gruber Máttyás: fordította Hörl Gyula Budapest, 1898. 174 lap. Ára egész vászonkötésben 80 krajczár. Beppó a lazaroni fiu. Irta Rolfus Károly; fordította Ploskál Rudolf. — Budapest, 1898. 199 lap. Ára kötve 80 kr. Mindkét diszesen kiállított kötet a Szent-István-Társulat kiadása. Plutarchos óta tudjuk, hogy mi se hat jobban a gyermek kedélyére és észére, mint a példa, az életrajz. Ezt tartotta szem előtt a társulat midőn az anyagi lelkü László főherceg életrajzát kiadta s most Martini Gusztáv életének történetével kedveskedik az ifjúságnak. Ez a szent életű belga ifju bizony kissé messze esik tőlünk, de hát nem ez a fődolog, hanem az életszentség és a példa, mely követésre vonz. Szerző nem szórakoztató, hanem épületes könyvet akart írni, s mint ilyen mindenkinek melegen ajánlható; kivált szentgyakorlatok alkalmával nagy lelki haszonnal fogják olvasni a tanulók. A második elbeszélés szerzője pártfogása alá veszi Nápoly lazzaroniit s kimutatja, hogy azok voltaképen nem is olyan lusta, dologtalan emberek, hanem vallásos, derék munkás nép. Az elbeszélés keretében ügyesen, tanulságosan ösmerteti meg szerző az olvasókkal. Nápolyt és vidékét, a Vezuvot, Pompeit és népét, a halászokat, lazaroniakat, az utcai életet stb. Négy igen sikerült autotypia díszíti a kötetet, melyet úgy érdekesség, mint tanulság szempontjából melegen ajánlunk a szülők figyelmébe, kik gyermekeiknek érdekes, de hasznos olvasmányt akarnak adni. Mind két fordító jó munkát végzett.

Igazságszolgáltatás.

Monstre lopási per. Tizenkét cigányült tegnap a vádlottak padján, akik több mint harmincz lopással vannak vádolva. A végtárgyalást Nagy József vezette a törvényszéki tárgyaló terembe. Estig a bünygyet félig sem tudták elvégezni s annak folytatását mára halasztották.

Sajtóügyek a kurián. A kir. kuria I. büntető tanácsa Sebestyén Mihály bíró előadása alapján három sajtópörrel foglalkozott ma délelőtt. Az elsőt a kir. főügyesség indította Pollacek József szabó és Reisz József ellen, akik a Népszava című szocialista újságban ígató cikket írtak az elnyomó osztályok ellen. Szidják a főrendiházat, a delegációkat és a csendőrséget. A sajtóbírósa annak idején Pollaceket 2 évi, Reisz Józsefet pedig 2 havi államfogházra ítélte. — A második sajtópör vádlottja Triff Aurél volt, aki az aradi Tribuna Poporului hasábjain írt cikke miatt **nemzetiség és osztály** elleni ígató vétségeért került a sajtóbírósa elé. Az esküdtek egyhangú marasztaló verdiktje alapján a sajtóbírósa Triff Aurélt három hónapi államfogházra és 50 forint pénzbüntetésre ítélte. — A harmadik sajtópörre a Népakarat című szocialista lapban megjelent cikk szolgáltatott okot. Ebben a cikkben Csontos János tatai kovácmester azzal vádolja Pöcze János főszolgabíró, hogy a törvényből üzletet csinál, zsarol és jogtalan díjakat hajt be. A gyűlöletes cikknek valódi oka pedig az volt, hogy a főszolgabíró a szocialistáknak minden gyűlését betiltotta. A budapesti esküdtszék a vádlottat egyhangúlag vétkesnek mondta ki, mire a sajtóbírósa Csontos Jánost 14 napi fogházra és 20 forint pénzbüntetésre ítélte. — Mind a három sajtópör vádlottjai semmisségi

panaszszal éltek, de a kuria valamennyit elvetette.

TANUGY.

Az építő iparosok téli tanfolyama a budapesti m. kir. állami felső (építő) ipariskolában (Budapest, VII. ker. Damjanich-utca 28. sz. a.) f. évi nov. hó 3-án nyílik meg. A tanfolyam célja és feladata a télen szünetelő kőmíves, ács és kőfaragó tanoncoknak és segédeknek szakmájukban olyan rendszeres kiképzése, hogy azok idővel mint pallérok, vagy mint önálló kőmíves, ács és kőfaragó mesterek működhessenek a gyakorlatban. A tanfolyam négy téli félévre terjed. Rendes tanuló felvételnek, a 15 életévet betöltött azon kőmíves, ács és kőfaragó tanoncok és segédek, akik folyékonyan olvasni, írni és számolni tudnak, legalább egy teljes építkezési időszak alatt mesterségükben gyakorlatilag foglalkoztak. Azok, akik több időt töltöttek a gyakorlatban, a felvételnél előnyben részesülnek. A beiratások az intézet helyiségében f. évi október hó 15-től október hó 29-ig a köznapokon este 6 órától 7-ig, a vasárnapokon és ünnepnapokon délelőtt 10 órakor 12-ig tartanak. A felvételnél a következő bizonyítványok szükségesek: 1. Keresztlevél vagy születési bizonyítvány. 2. Erkölcsei bizonyítvány. 3. Az elvégzett iskolai osztályokról szóló bizonyítványok. Munkakönyv, vagy iparhatóságilag hitelesített munkabizonyítvány. A beiratásdíj 2 frt, a tandíj 10 frt, szertári biztosíték 2 frt. A második, harmadik és negyedik évfolyamra jelentkező tanulók a szükséges bizonyítványok és díjak beküldése mellett levélben is iratkozhatnak. Budapest, 1898. szept. 28-án. *As igazgatóság.*

Közönség köre.

Köszönet-nyilvánítás.

Mindazok, kik felejthetetlen fiacskánk elhunyt alkalmából mély fájdalomunkat részvét-nyilatkozataikkal enyhíteni igyekeztek, fogadják ez uton legforróbb köszönetünket.

Nagyvárad, 1898. október 4.

Zedleck Róbert és neje

szül. Pontelli Mária.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMÓ.

Németből: Gusztáv.

29

— Ugy-e érdekes? Persze volt eszem, mindezeket nem vittem mindjárt a hercege elé. Nem titkolom, hogy egy kicsit kegyetlen vagyok.

A szomorú eset — a marschal ur elfogatása nagyon rosszul hangolták a herceget — nem bánom — mint győző távozom. Mikor azután felmentem, a herceg forgatta a lapokat, azt íratokat, melyeket bő magyarázatokkal láttam el. Biztosítom önt, hogy urunkat olyan dühösnek még nem láttam.

A vége az, hogy a marschal ur irgalom és kegyelem nélkül elcsapatott és a nyugdíj igényét is teljesen elvesztette és hogy minden szenyirat szerzője nevével ellátva fog napvilágot látni, ide érve a kisasszonyokat is. Fröhlich uram elveszi megérdemelt büntetését, lapját eltiltják, őt magát azután az országból kitasítják.

A két hölgyet az udvarmester rögtön kitiltotta. Csak nagy fáradsággal tudtam meggyőzni, hogy nem lesz ebből sem gyűlölködés, sem párbaj.

Igy bizony barátom! ezek a fain újságok, melyeket önnek hoztam egész zsákkal. Nagyon örülök, hogy annyi gonoszságot lepleztem le, szívem mégis keserőséggel van tele és utálattal, ha rá gondolok.

— Milyen rossz a világ!

— Bizony rossz — rosszak az emberek! — feleltem szomorúan. Higye el kedves

barátom, nem rosszabbak itt W.-ben, mint máshol. Sőt én úgy tapasztaltam, hogy itt a népnek van egy jó vonása, a nyíltság, a vendégszeretet, minek következtében minden idegen itthon érezheti magát.

Beszélgésünket félbe szakították, az orvos akart a főnökkel beszélni.

... A báró olyan rosszul lett, hogy halála minden perczen beállhat.

X. FEJEZET.

Mig én a kis házban fogolyként éltem, nap nap után félelemben, aggodalomban, az órák lassan nagyon lassan multak, egyhanguan és mégis irgalommal tele, kívül a városban a vihar folyton nőtt.

A társadalom minden rétege megrendült, a talaj mozgott, égett minden ember talpa alatt... borzalmasan égett. Meglepetések, meglepetések után! Először a kert-utcai gyilkosság, azután az udvari marsall elfogatása, mit mindenki a gyilkossággal hozott összefüggésbe és a mi fölött a legmérsélebb híreket terjesztették. Hirtelen rá a házkutatások, a »Heti Szemle« elültetése, a két udvarhölgy kitiltása, azonkívül a minden felől szállingó zavaros hírek — W.-ben csak kárörvendő és sápadó arcokat lehetett látni — valóságos chaos volt.

Egy-egy kicsi az én szobámba is eljutott.

A rendőrfőnök el-eljött hozzám egy órára, ekkor mindenről értesített. A hercegnő minden nap irt, sőt némelykor kétszer is, nekem mindannyiszor felelnem kellett.

Sajnos, nem voltam abban a helyzetben, hogy megnyugtatót írhattam volna. Dr. Wilhelmi azt mondta, hogy már az is csoda, hogy a báró eddig élt, mert az ilyen sebesülések száz eset közül kilenczvenkilencz biztosan halálos kimenetelűek; a talányzerű amerikai, nemkülönben a bárónő betegsége felett is csak a fejét csóválta. Vonásai napról napra jobban azt árulták el, hogy a katasztrófa elkerülhetetlen. — Azt jelentette, hogy az idegen egész idegrendszere tönkre van téve, vagy rendellenes kicsapongások vagy túlerős érzelmi kitörések vagy mind a kettő következtében, úgy annyira hogy ő annyit adna ez idegen életeért, mint a báróéért.

Hát az utóbbi felesége? — Egyik beteg szobából a másikba szellemként suhant át. Némán, összekulcsolt karokkalült férje ágya mellett, vigasztalhatatlanul meresztette szemét annak arcára, már sirni sem tudott, úgy hallgatta annak egyhangú hűrgését. Hirtelen nyugtalanság fogta elő, az ajtóra szegezte tekintetét, mint a gondos anya, ki gyermeke sirását hallja, felugrott, halk sikoly tört ki kebléből, át szaladt a másik beteg ágyához, ki fél mereven fektült ágyában.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A király névnapján.

Budapest, október 4. (Saj. tud. táv.) A király névnapját a szokásos módon ünnepelte a főváros. A Mátyás-templomban a hercegprimás celebrált fényes segédlettel. Jelen volt a kormány és a hivatalok főnökei. A helyőrségi templomban pedig Ványe lelkész celebrált, melyen Fejérvény és Lobkovitzal élükön megjelent az egész tisztikar.

A Dreyfus-ügy.

Páris, október 4. A »Lanterne« szerint Sarrien igazságügyminiszter abban a levelében, amelylyel a revíziót megelőző eljárást bevezette, egy másik új tényre is utalt, nevezetesen arra, hogy **Esterházy du Paty de Clam** ezredesnek a mult év végén levelet írt, amelyben egyebek között ez a mondat fordul elő: »Ha nem bizonyos a szakértők felől, meg fogom mondani, hogy kezem írását utánozták.«

A »Gaulois« Grant Richards angol kiadónak azt a nyilatkozatát közli, hogy

még ez év vége előtt kifogja adni Esterházy őrnagynak angol nyelven írt röpiratát. Esterházy, aki szerény követelésekkel állott elő, az erre vonatkozó szerződést alá fogja írni. Ha a francia kormány meg is tiltaná, hogy a röpiratot Franciaországban árusítsák, azért azt Angliában mégis ki fogják adni.

Ugyanez a lap jelenti, hogy Manau főállamügyész nagyon behatóan tanácskoztott Sarrien igazságügyminiszterrel. A főügyész és az igazságügyminiszter között feltétlen egyetértés és teljes nézetazonosság uralkodik.

A »Libre Parole« tagadja, hogy Esterházy hallgatását megvásárolta. (Magyar Táv. Ir.)

Budapest, október 4. (Saját tud. táv.) A »Libre Garol« kijelentése szerint Piccardt az állam biztonsága elleni támadás miatt fog vád alá helyezni.

Harc az ingyen jegyért.

Budapest, október 5. (Saj. tud. táv.) A népszínház előtt az ingyen jegyekért óriási tolongás keletkezett. Ezer és ezer számra gyülekezett össze a nép s tört magának utat a pénztárig, hogy ez áldásban részesülhessen. A pénztárt valósággal ostrom alá vették, mikor már a tolongás, gyülekezés komolyabb mérveket öltött, a lovasrendőrség kivonult. A közönség felszóllított a szétoszlásra, az óriási tömeg azonban rá sem hederített a felszólításra sőt kövekkel dobálni kezdett a rendőrökre. Erre a rendőrök rohamot intéztek a tömeg ellen, mely vadfutással és ordítással menekült. Igen sok elfogatás és sebesülés történt.

Vilmos császár utja.

Wildpark, okt. 4. Vilmos császár és Augustza Viktoria császárné ma reggel ideértek és a márványpalotába mentek. (Magy. Táv. Ir.)

A spanyol régens-királyné döntése.

Madrid, okt. 4. A minisztertanács elhatározta, hogy a régens-királynénak azt fogja ajánlani, fogadja el a Chile és Pers között két pörlekedő ember nemzetisége tekintetében támadt vitás ügyben neki felajánlott választott-bírói tisztelet. (Magy. Táv. Ir.)

A francia diplomácia köréből.

Páris, október 4. A »Figaro« közlése szerint híre járt, hogy Franciaország diplomácia képviselőjében legközelebb változás fog történni. Patenotre konstantinápolyi nagykövet lesz. Jules Cambont madridi és D'Aubigny washingtoni követté nevezik ki. Ugyane forrás szerint Delcassé külügyminiszter a mai minisztertanácsban jelentést fog tenni a fasodai kérdés tárgyában Angliával kezdett tárgyalásokról. (Magy. Táv. Ir.)

Zola akadémiai tag.

Rio de Janero, október 4. Zola-t a brazil akadémia tagjává választották. (Magy. Táv. Ir.)

Hazatért ifju-törökök.

Konstantinápoly, október 4. Zulejman bej őrnagy és Nusri bej százados, császári hadseregdek és Fazli bej külügy-

miniszteri hivatalnok, akik nemrég Franciaországba menekültek, mert ifju-török érzuettel vagy üzelmekkel gyanúsították őket, most visszatértek és elfoglalták régi tisztségeiket, miután teljes büntelenséget biztosítottak nekik. (Magy. Táv. Ir.)

A „Véga“ utja.

Bern, október 4. A »Véga« nevű léghajó Prauthoyban, Langres és Dijon között kikötött. A legnagyobb magasság, amelyet a léghajó elért, 6300 méter volt. (Magy. Táv. Ir.)

Szerbia és a vatikán.

Belgrád, okt. 4. Az idevaló lapok közlése szerint a szerb kormány, Vujićsics püspökhelyettesnek, a kit Strossmayer püspök helyett a szerbiai róm. kath. egyház vezetésével megbíztak, azért nem engedte meg hivatalos funkciói gyakorlását, mert a bécsi pápai nunczius csak szóbelileg közölte a kinevezést Szerbia bécsi követével. Szerb körökben úgy vélekednek, hogy a római kuriának előbb kellett volna eszközölnie a szerb kormány hozzájárulását. A kormány kész ezt a kérdést az alkotmány és az ország törvényei értelmében rendezni.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1898. okt. hó 4-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: Ó 8.80. Uj 8.50. Kétsz. buza 6.60—6.90. Rozs 6.50—6.70. Arpa 5.—5.30. Zab 5.10—5.30. Tengeri: ó 5.80. uj 4.40. Borsó 12.—. Lencse 16.—. Bab 6.60. Köleskása 12.—. Burgonya 2.—. 100 kiló lángliszt 16.50, zsemlyeliszt 15.50, fehérkenyér liszt 14.50, barnakenyér liszt 12.—, széna fuvarral 2.—, szalma 0.50 Szalona 70.—, 6 kiló zsup-szalma —05, 150 dkgr. alom-szalma —03. 1 köbm. bikkfa 3.20, tölgyfa 2.90, cserfa 3.35. 100 kiló marhahus 48.—. Öntött gyertya 44.—. Lámpaalaj 44.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —32, Szilva pálinka —80. Szesz 1.—. 1 mm. kősz 10.70. nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 33.—, szappan 24.—, birka gyapju —, magyar gyapju —, Egy hektoliter ó-bor 33.—, uj bor 23.—, mész 1.—, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 8.—, köles 5.—, repce 12.—, dió 13.—, mogyoró —, aszu szilva —. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalonna 70, sertéshus 60, juh-hus 36, veres hagyma 6, fog-hagyma 24, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 12. Egy liter kőolaj 20. 1 mm. bükköny —, 1 mm. luczernamag — 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1898. évi okt. 4-ről: Tiszta buza körülbelül 1900 hltr, kétszeres buza 300 hltr, rozs 500 hltr, arpa 400 hltr, zab 500 hltr, tengeri 1200 hltr, burgonya 900 hltr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 130 drb, félhizott 150, sovány 250, süldő 400, malac: 800, hizott marha 18, jármás ökör 600, fejős tehén 400, borju 338, bivaly 17, juh és kecske 380, ló 375.

Marha ártáblázat 1898. október 4-ről Egy pár első rendű jármás ökör 310—330, egy pár másodrendű jármás ökör 205—285, egy pár harmadrendű jármás ökör 120—185, 1 pár fejős tehén 85—190, 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 63—83, 1 drb. vágó tehén 150 kgr. 45—62, 1 drb. veres borju 10—17, 1 drb. fél éves borju 15—22, 1 drb. egy éves borju 21—30, két éves borju 31—58, 1 pár hizott sertés 54—92, 1 pár fél éves 21—24, 1 pár egy éves sertés 36—54, 1 pár két éves sertés 58—82, egy jó igás ló 50—90, egy pár ökörbőr 16—21, egy pár tehénbőr 13—16, 1 pár borjubőr 6—8, 1 pár lóbőr 6—10.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, október 4.

Buza őszre	—	—	—	—	8.96
Buza tavaszra	—	—	—	—	8.78
Uj tengeri	—	—	—	—	4.61
Tengeri augusztusra	—	—	—	—	5.09
Rozs őszre	—	—	—	—	8.—
Zab őszre	—	—	—	—	5.73

Értéktőzsde.

Budapest, október 4.

Az irányzat nyugodt.

Oszták hitel	—	—	—	—	351.20
Magyar hitel	—	—	—	—	377.—
Allamvasut	—	—	—	—	347.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	620.32
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	256.—
Villamos vasut	—	—	—	—	259.30
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	262.50
Iparbank	—	—	—	—	104.25
Budapest közuti	—	—	—	—	343.87
Kereskedelmi	—	—	—	—	1011.50
Déli vasut	—	—	—	—	78.—
Rimamurányi	—	—	—	—	253.60
Magyar jelzálog	—	—	—	—	250.25

Bécs, október 3.

Az irányzat szilárd.

Oszt. hitel	—	—	—	—	35175.
Magyar hitel	—	—	—	—	378.—
Allamvasut	—	—	—	—	347.50
Birodalmi márka	—	—	—	—	58.88

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. október 4-én

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	120.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	98.85
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₁₀ %	—	—	—	—	119.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₁₀ %	—	—	—	—	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	96.15
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	100.15
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	97.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	161.—
Tiszabábalyosi és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	140.50
Oszták járdék papírban	—	—	—	—	101.20
Oszták járdék ezüstben	—	—	—	—	101.05
Oszták járdék aranyban	—	—	—	—	121.—
Oszták korona járdék	—	—	—	—	101.25
1860. Oszták államsorsjegyek	—	—	—	—	140.50
Oszták magyar bankrészevény	—	—	—	—	903.—
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	311.50
Oszták hitelintézeti részevény	—	—	—	—	356.30
Páris vista	—	—	—	—	359.50
Német birodalmi márka	—	—	—	—	951.—
London vista	—	—	—	—	588.20 ¹ / ₂
Páris vista	—	—	—	—	121.25 ¹ / ₂
20 márkás arany	—	—	—	—	11.75

SZERKESZTŐI POSTA.

K. Gy. (Helyben). Nyilatkozatát nem közheljük, mert a közlemény megfelelt a valóságnak, sőt még igen enyhén volt megírva, hisz a nevé sem irtuk ki. Szépiteni ezt a dolgot nem lehet. Tisztán humanizmusból adta ki a polgármester azt a bizonyítványt, a mely különben mást nem igazol, csak azt, hogy a város szolgálatában volt.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nickel színét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a legdrágábbakké. **Ára darabonként 3 forint.**

Jótállás mellett, míg a készlet tart. Hozzá ezüstös óraláncz **60 krajczár.**

Önberetváló készülék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállításán kitüntetve, gyakorlás nem kell. Megvágás kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Bőrbetegségtől megment. Tartós és pénzt megtakarító. **Darabja 3 forint.**

A penge *** csillagos aczélból és a többi részei alpacából vannak. Egy külön penge hozzá **1 forint.**

Megrendelhető:

POLLÁK SÁNDOR főbizományosnál.
BUDAPEST, V. ker. Kálmán-utca 17.

Gyűjtőknek 5 drb után egy-egy ingyen küldetik.